

ناصر ذاکری

کارشناس اقتصادی

کولبری در مقیاس اقتصاد ملی

واژه کولبری شنونده را به یاد تلاش صبورانه گروهی از هم‌وطنان مظلوم‌مان می‌اندازد که با تحمل رنج فراوان محموله‌های سنگین را در مسافتی طولانی جابه‌جا کرده و به امید رسیدن به درآمدی اندک مخاطرات این رنج گران را به جان می‌خرند. مبحث کولبری از جنبه‌های مختلف اقتصادی و اجتماعی ارزش بررسی دارد. شرایط رکودی اقتصاد، بی‌کاری و فقر به‌ویژه در برخی مناطق مرزی، ناکارآمدی قوانین و مقررات و سیاست‌های نامناسب در حوزه تجارت موجبات گسترش این نوع فعالیت‌های پرمشقت را فراهم می‌آورند. با این حال در یادداشت حاضر فقط از زاویه‌ای خاص به این مبحث توجه می‌شود. رواج کولبری در یک منطقه به این معنی است که مناسبات اقتصادی حاکم بر کشور و منطقه از یک سو نمی‌تواند بهترین نحوه استفاده از نیروی انسانی را معرفی کند و در نتیجه گروهی از شهروندان با کنارگذاشتن همه توانایی‌ها و ظرفیت‌های خود، وارد این حرفه می‌شوند. از سوی دیگر در سایه حاکمیت همین مناسبات نامطلوب ارزش افزوده ناشی از فعالیت‌های اقتصادی به طرزی بسیار ناعادلانه بین دست‌اندرکاران تقسیم می‌شود و گروهی که بیشترین رنج را متحمل می‌شوند، باید به سهمی بسیار ناچیز از این درآمد رضایت بدهند. از این منظر واژه کولبری را در دو معنی عام و خاص

چشم‌انداز زمستانی بازار انرژی، تحت تأثیر اخبار جهانی جنگ با نگرانی‌های تازه‌ای مواجه شده است

شاخص‌های شکننده نفتی

شرق: بازار انرژی جهان در شرایط دشواری قرار گرفته است. درست زمانی که روسیه درگیر جنگ، نیازمند درآمد بیشتر بوده و با ائتلاف با عربستان به دنبال کاهش تولید نفت و بالا بردن قیمت‌ها هستند، جنگی دیگر در خاورمیانه در گرفته است؛ آن‌هم در آستانه زمستان که تقاضا برای برای خرید و ذخیره‌سازی انرژی صعودی شده است.

روند صعودی قیمت نفت ادامه دارد

بازار نفت همچنان تحت تأثیر جنگ حماس و اسرائیل قرار دارد. قیمت نفت در معاملات روز جمعه، تحت تأثیر نگرانی سرمایه‌گذاران از تحولات خاورمیانه، حدود شش درصد جهش داشته و نفت برنت بزرگ‌ترین رشد هفتگی از فوریه را رقم زد و در روز شنبه رشد قیمت ادامه‌دار شد. قیمت نفت جهانی که تا هفته پیش به ۸۴ دلار کاهش یافته بود، با زبانه‌کشیدن جنگ، حالا به بالاتر از ۹۰ دلار صعود کرده است و نگرانی‌ها برای صعود دوباره بهای انرژی ادامه دارد. همچنین اداره اطلاعات انرژی آمریکا پیش‌بینی کرده است که قیمت نفت در سال ۲۰۲۴ به بیشتر از ۹۴ دلار برای هر بشکه برسد. رویترز گزارش داده است که اداره اطلاعات انرژی آمریکا پیش‌بینی کرده است ذخایر جهانی نفت در نیمه دوم سال میلادی، روزانه ۲۰۰ هزار بشکه به خاطر کاهش تولید اوپک پلاس، کمتر شود. این اداره در گزارش ماهانه خود اعلام کرد کاهش ذخایر جهانی، عرضه را پایین‌تر از سطح مصرف نگه داشته و قیمت نفت را بالا می‌برد. پیش‌بینی می‌شود قیمت نفت خام برنت در ۲۰۲۴ به ۹۴دلارو ۹۱ سنت برسد؛ درحالی‌که قبلا ۸۸دلارو ۲۲ سنت پیش‌بینی شده بود. این اتفاقات در شرایطی رخ می‌دهد که قیمت نفت در ماه‌های اخیر بسیار بی‌ثبات بوده است. از یک سو جنگ روسیه و اوکراین سبب شده است که یکی از بزرگ‌ترین عرضه‌کنندگان نفت و گاز جهان یعنی روسیه، بازار انرژی را شش‌کننده کند و از سوی دیگر کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس و به‌ویژه عربستان در سودای افزایش درآمد‌های نفتی خود به دنبال محدودکردن عرضه و بالا بردن قیمت بوده‌اند. این در حالی است که حمله گسترده حماس به اسرائیل و بالاگرفتن جنگ در این منطقه، نگرانی‌ها را برای گسترش جنگ به مناطق دیگری از خاورمیانه افزایش داده است؛ آن‌هم در آستانه زمستان که تقاضای جهانی انرژی رشد می‌کند. بنابراین بدترین سناریو یعنی گسترش جنگ می‌تواند بازار جهانی انرژی را با چالشی بزرگ مواجه کند

جمهوری اسلامی ایران

وزارت ورزش و جوانان

«آگهی مزایده فروش ۲ دستگاه خودرو بصورت فروش صدور سند»

به شماره مزایده ۱۳۰۰۰۰۰۵۱۳۰۲۰۰۰۱

وزارت ورزش و جوانان در نظر دارد نسبت به فروش خودرو بصورت صدور سند از طریق تشریفات قانونی مزایده به اشخاص واجد شرایط واگذار نماید.

۱ – نام و نشانی مزایده گزار: وزارت ورزش و جوانان به آدرس : بزرگراه آیت ا... هاشمی رفسنجانی ، خیابان سنول ، ساختمان شماره ۱ تلفن : ۲۲۶۶۱۰۳۵ – ۲۳۰۸۲۰۰۰	۶ – زمان انتشار آگهی : به مدت ۲ روز از تاریخ ۱۴۰۲/۰۷/۲۲ لغایت ۱۴۰۲/۰۷/۲۳
۲ – موضوع مزایده: مزایده فروش ۲ دستگاه خودرو بصورت صدور سند	۷ – زمان بازدید و رویت در سامانه تدارکات الکترونیکی دولت : به مدت ۶ روز از تاریخ ۱۴۰۲/۰۷/۲۲ لغایت ۱۴۰۲/۰۷/۲۷ از ساعت ۸ صبح الی ۱۴:۳۰
۳ – مبلغ پایه کارشناسی : قیمت کارشناسی خودروها در پاکت در بسته و در روز کمیسیون توسط اعضاء کمیسیون معاملات گشوده خواهد شد.	۸ – بارگذاری اسناد و مدارک و مهلت تحویل پیشنهادها : به صورت فیزیکی به دبیر خانه ستاد و الکترونیک از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت: به مدت ۱۰روز از تاریخ ۱۴۰۲/۰۷/۲۹ لغایت ۱۴۰۲/۰۸/۰۸ از ساعت ۸ صبح الی ۱۴:۳۰
۴ – مبلغ و نوع تضمین شرکت در مزایده : سپرده واریزی به میزان ۱۰٪ مبلغ کل پیشنهادی وجه نقد واریز به شماره حساب ۰۵۵۰۶۳۷۰۴۵۱IR به نام رد وجوه سپرده وزارت ورزش و جوانان	۹ – زمان بازگشایی پاکات و اعلام برنده : روز سه شنبه مورخ ۱۴۰۲/۰۸/۰۹ ساعت ۱۲ ظهر
۵ – محل و ساعت بازدید : استان تهران ، بزرگراه آیت ا... هاشمی رفسنجانی ، خیابان سنول ، ساختمان شماره ۱ ساعت اداری (الی ۱۴:۳۰)	۱۰ – آدرس محل دریافت اسناد و تسلیم پیشنهادها : تهران ، بزرگراه آیت ا... هاشمی رفسنجانی ، خیابان سنول ، ساختمان شماره ۱ وزارت ورزش و جوانان ، دبیرخانه ستاد ورزش و جوانان

توضیح : وزارت ورزش و جوانان در نظر دارد نسبت به فروش ۲ دستگاه خودرو بصورت صدور سند و دارای پلاک انتظامی با شرط فک پلاک و با توجه به تصویب نامه ۹۲۳/۸ت/۴۰۵۸۷ مورخ ۸۷/۶/۷ بصورت یکجا از طریق مزایده اقدام نماید.

* درج این آگهی هیچگونه تعهدی برای دستگاه مزایده گذار ایجاد نمی نماید

اداره کل پشتیبانی و امور رفاهی

وزارت ورزش و جوانان

با وجود درایت و دانایی دستمزدی اندک دارند و مدیران به دلیل وابستگی‌های آن چنانی، از درآمد‌ها و امتیازاتی گزاف برخوردارند. مشابه این مناسبات را حتی در حوزه‌هایی مانند ورزش و سینما هم می‌توان شناسایی کرد. به طوری که ملاحظه می‌شود، مناسبات کولبری می‌تواند در مقیاسی گسترده‌تر و فراتر از تعداد اندک شهروندان مظلوم فلان منطقه محروم مرزی شکل گرفته و سکه رایج شود. اما پدیده نامطلوب کولبری رویه دیگری نیز دارد که به‌مراتب دردناک‌تر و خسارت‌بارتر است. کشور ما به دلیل ظرفیت‌های پیدا و پنهان در حوزه منابع طبیعی، منابع انسانی و موقعیت جغرافیایی منحصربه‌فرد خود، موقعیت رشک‌برانگیزی دارد و می‌تواند با استفاده خردمندانه از این همه ظرفیت حرکت پرسرعتی را در میدان توسعه آغاز کند. با این حال چندین دهه است که اقتصاد ملی دچار رکود و تنگدستی است، فقر در حال گسترش است و نخبگان تمایل فراوانی به «رفتن» پیدا کرده‌اند.

در چنین شرایطی کشور دچار خام‌فروشی مفرط شده و بسیاری از تولیدکنندگان ناگزیر از ارسال محصول‌شان به فلان کشور هستند تا با برند دیگری محصول‌شان در بازار جهانی عرضه شود. به بیان دقیق‌تر اقتصاد ملی با رنج فراوان و تحمل هزینه‌های زیست‌محیطی

نمی‌آید و عمده تولید آن در زمینه گاز است، اما نگرانی برای گسترش جنگ و درگیرشدن تنگه هرمز به‌عنوان یکی از مهم‌ترین گذرگاه‌های نفکش‌های جهان، این جنگ را برای بازار انرژی صاحب اهمیت کرده است. مواضع آمریکا در قبال جنگ حماس و اسرائیل به گونه‌ای بوده است که ظاهرا به دنبال آن نیست که ابعاد جنگ گسترده شود. در همین شرایط به نظر می‌رسد که عربستان هم تصمیم نندارد با در نظر گرفتن موقعیت ویژه بازار نفت جهان، در رویکرد خود به بازار تغییری ایجاد کند. پیش از این وال‌استریت ژورنال گزارش داده بود که عربستان به کاخ سفید اعلام کرده بود تمایل دارد تولید نفت خود را افزایش دهد تا به انعقاد توافق ابراهیم بین کشورهای عربی و اسرائیل کمک کند؛ اما حالا عربستان سعودی برنامه‌های مورد حمایت آمریکا برای عادی‌سازی رابطه با رژیم صهیونیستی را متوقف کرده که نشان‌دهنده تغییر سریع نظر این کشور درباره اولویت‌های سیاست خارجی هم‌زمان با تشدید تنش‌ها در منطقه است و این مسئله ممکن است روی عرضه نفت عربستان سعودی تأثیر داشته باشد. به‌تازگی هم رویترز به نقل از عبدالعزیز بن‌سلمان، وزیر انرژی عربستان، نوشته است که «بازارهای جهانی نفت خام پیش‌بینی‌ناپذیر است و نمی‌توان آن را به حال خود رها کرد. ما جادوگر نیستیم، پیش‌بینی اینکه چه اتفاقی در بازار خواهد افتاد، حتی در شش ماه آینده هم دشوار است». این موضع عربستان در شرایط جنگی در فلسطین اشغالی در شرایطی است که عربستان سعودی و روسیه اعلام کرده‌اند کاهش عرضه داوطلبانه خود (در مجموع روزانه یک‌میلیون و ۳۰۰ هزار بشکه) را تا پایان سال جاری میلادی ادامه می‌دهند.

همچنین اداره اطلاعات انرژی آمریکا اعلام کرده است که کشورهای عضو اوپک و متحدانش در ائتلاف اوپک پلاس تولید خود را ۳۰۰ هزار بشکه در روز در ۲۰۲۴ در مقایسه با امسال پایین می‌آورند.

گراف محصولاتی را تولید کرده و به بازار جهانی عرضه می‌کند؛ اما نمی‌تواند سهم مناسبی از ارزش ایجادشده را به خود اختصاص بدهد و باید به سهمی اندک رضایت بدهد. عنوان کلی چنین نقشی را باید همان کولبری دانست. حال با نگاهی دیگر به نحوه کارکرد اقتصاد ملی هم در فضای بیرونی و هم در درون آن، می‌توان چنین جمع‌بندی کرد: اقتصاد ملی ما درگیر آن چنان مناسبات نامطلوب و کژکارکردی‌های تحمیلی است که از یک سو در داخل کشور نمی‌تواند به بهترین نحو از ظرفیت نیروی توانمند و کاربلد خود بهره‌مند شود و با تخصیص پاداش و سهم مناسب از یک درآمد آنان را به ادامه فعالیت ترغیب کند و از سوی دیگر خود نیز در سلسله‌مراتب اقتصاد جهانی در موقعیتی قرار گرفته که نمی‌تواند سهمی متناسب از ارزش افزوده ناشی از رنج خود را بدون دردسر برای خود بردارد.

خروج اقتصاد ملی از گرداب دولایه کولبری نیازمند بازنگری اساسی در سیاست‌های کلان کشور و اصلاح مسیر تعامل با اقتصاد جهانی است. تا زمانی که اقتصاد ملی در نقش کولبری برای اقتصاد جهانی ایفاي نقش کند، نمی‌توان به کاهش ابعاد پدیده کولبری در مناطق مرزی کشور امیدوار بود.

یادداشت

آینده انرژی از آن کدام کشورهاست؟

مهراد عباد، عضو هیئت نمایندگان اتاق تهران، در کتب فیزیک، انرژی را به‌عنوان توانایی انجام کار تعریف می‌کنند. اصل بقای انرژی که یکی از مهم‌ترین اصول فیزیک است، در سال ۱۸۵۰ تعریف شد و تا سال ۱۸۲۶ هنوز مفهومی به‌عنوان انرژی وجود نداشت؛ اما در تحقیقات به‌عمل‌آمده مشخص شد بیش از ۴۰۰ هزار سال پیش در غار واندر رک در آفریقای شمالی انسان از آتش به‌عنوان یکی از اولین انواع انرژی استفاده می‌کرده است.

با تکامل و پیشرفت انسان و علم، تمایل به استفاده بیشتر از انرژی‌های مختلف فوران کرد و اوج آن را در انقلاب صنعتی شاهد هستیم که سوخت زغال‌سنگ مورد استفاده قرار گرفت و سوخت‌های فسیلی ازران کشف و استفاده شد.

استفاده از سوخت‌های فسیلی و چوب درختان از طرف بشر باعث توسعه و رشد کشورها شد؛ اما دریخ که تا مدت‌ها از معایب استفاده از این نوع انرژی آگاه نبودند، انسان نمی‌دانست که این انرژی‌ها قابل جایگزینی نیستند و استفاده از آنها باعث ایجاد تغییرات اقلیمی مخربی می‌شود.

از حدود ۵۰ سال پیش مصرف انرژی دردنیا بالا گرفت و دلیل آن افزایش و رشد صنایع، افزایش جمعیت، تکنولوژی‌های جدید و... بود. در این سال‌ها با توجه به ارزانی انرژی و سوخت، اعتیاد به مصرف انرژی کشورهای درحال‌توسعه و توسعه‌یافته و حتی کشورهای جهان‌سومی که انرژی و منابع ارزان خدادادی در اختیار داشتند، به‌شدت بالا رفت. در علم فیزیک دو مفهوم اکسرژی (بخشی از کل نیرو که به مصرف مفید می‌رسد) و انرژی (بخش هدررفته انرژی) وجود دارد. متأسفانه در ۵۰ سال اخیر به دلایل فوق، میزان انرژی موجود در استفاده بشر از انرژی بسیار بالا بوده که باعث وجود بحران‌های انرژی و تغییرات اقلیمی در این سال‌ها شده است.

خیلی از کشورهای توسعه‌یافته و درحال‌توسعه از سال‌ها پیش به این موضوع پی برده‌اند که عصر مصرف بدون برنامه انرژی تمام شده و باید با بینش جدیدی به دنیای انرژی نگریست. آنها متوجه شدند که سید انرژی کشورهای‌شان باید متنوع باشد تا از وابستگی به یک انرژی دوری کنند تا در بحران‌ها مدیریت ریسک را به حداقل برسانند. آنها با تغییر سید انرژی خود از سوخت‌های فسیلی به سوخت‌های نیمه‌پاک، پاک و تجدیدپذیر نظیر انرژی خورشیدی، انرژی سدهای آبی، انرژی بادی و سوخت‌های بایو و... تأمین انرژی پایدار برای مردم و صنایع را تضمین کردند.

البته دراین‌میان انسان با پیشرفت علم توانست از تنها انرژی که خورشید عامل، حامل یا منبع آن نباشد، یعنی انرژی هسته‌ای نیز بهره بگیرد؛ اما این نوع انرژی بلایای زیادی را بر سر انسان‌ها و کره زمین فرود آورد، به ترتیبی که تغییرات مخرب رادیواکتیو همچنان در برخی نواحی کره زمین مسئله‌ساز است.

نو شاهد بودیم. به ترتیبی که انرژی جدید هم‌جوشی هستند (مقاوت از انرژی شکافت هسته‌ای که بشر به تکنولوژی آن دست یافته) که حاصل اتصال دو اتم هیدروژن توسط انسان و ایجاد گاز هلیوم و انرژی به‌عنوان خروجی آن است، مانند اتفاقی که در خورشید در حال وقوع است؛ خورشیدی که انرژی‌بخش دنیاست. درحال‌حاضر تولید این انرژی در سطح آزمایشگاهی در دو دانشگاه مطرح دنیا در حال انجام است.

بیل گیتس در کتاب تغییرات اقلیمی و آینده بشر به لزوم استفاده بشر از انرژی هم‌جوشی هسته‌ای در آینده‌ای به نسبت دور اشاره داشته؛ اما این اتفاق زود به سرانجام رسیده و شاید راه نجاتی برای بشر باشد (بیل گیتس در این کتاب برنامه و نقشه راهی برای دنیا تدوین کرده و هدف‌گذاری آن رسیدن به سطح صفر با کربن‌زدایی و ترویج سوخت‌های فوق پاک است).

دیگر انرژی که در چند سال اخیر استفاده از آن رایج شده و در صنایع مختلف مانند سیمان، فولاد، نفت و گاز مورد استفاده قرار گرفته و باعث سبزترشدن این صنایع شده و از طرف دیگر در انواع وسایل نقلیه به‌عنوان سوخت استفاده می‌شود، گاز هیدروژن است. در این سال‌ها کشورهای توسعه‌یافته و غول‌های نفتی جهان پی به قدرت انرژی هیدروژن برده‌اند و و بخش زیادی از تحقیق و توسعه خود را صرف گسترش استفاده از این گاز که سوختی فوق پاک است، کرده‌اند.

چند سالی است که این غول‌های نفتی بین‌المللی به همراه خودروسازان برتر دنیا همچن هیدروژن را راه‌اندازی کرده‌اند تا آینده انرژی دنیا را ترسیم کنند. در همین چند سال هیدروژن به‌عنوان سوخت خودرو، قطار، کشتی و هواپیما استفاده شده و در پروژه‌ای پیشرو کشور عربستان در حال ساخت شهر نوم است و قرار است تمام انرژی مورد نیاز آن را از گاز هیدروژن تأمین کند. دنیا با این موضوع کنار آمده که سوخت‌های فسیلی در حال اتمام است و برای جایگزینی آن همین امروز هم دیر است.

احتمالا دارندگان سوخت‌های فسیلی تلاش می‌کنند تا این باقی‌مانده منابع طبیعی را به گران‌ترین مبلغ ممکن و با سرت بسیار به فروش برسانند؛ زیرا سرعت پیشرفت علم شاید باعث شود زودتر از زمان‌های پیش‌بینی‌شده سوخت‌های فسیلی در آینده نزدیک بی‌ارزش شوند. قدمت نفت و گاز در ایران به بیش از صد سال می‌رسد و در این سال‌ها نفت و گاز به‌عنوان بیشترین انرژی مورد استفاده کشور شناخته می‌شده و در برنامه‌های توسعه‌ای کشور نیز این نگاه ادامه دارد. تغییر رویکرد سیاست‌گذاران جهت تنوع‌بخشی به انرژی مورد نیاز کشور تنها راه قرارگرفتن ایران در معادلات آینده انرژی دنیاست.

سید تأمین انرژی در دنیای امروزه به‌شدت تغییر کرده، به ترتیبی که کشورهای موفق در زمینه انرژی میزان تأمین انرژی خود از انرژی‌های غیرفسیلی را به ۲۰ تا ۴۰ درصد افزایش داده‌اند. این در حالی است که در سال‌های اخیر شاهد افزایش چندبرابری تأمین انرژی از انرژی‌های پاک بوده‌ایم. اما در ایران سهم سوخت‌های فسیلی در تأمین انرژی چیزی نزدیک به صددرصد است! فاجعه‌ای که اگر زودتر استراتژی انرژی کشور تغییر نکند، باعث فجایع محیط‌زیستی بیشتر، ترازوی برق، گاز و انرژی بیشتر کشور می‌شود.